

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

*Projekta pirmā posma «Priekšizpēte
vienotā bērnu agrīnās attīstības
vajadzību novērtējuma metodisko
instrumentu komplekta izstrādei»
rezultāti PKC līgums ar LU*

Latvijas sabiedrības, bērnu vecāku, ģimenes ārstu, pirmsskolas skolotāju, psihologu un logopēdu **ieguvumi**, ieviešot Bērnu agrīnās attīstības skrīninga instrumentu komplekta (**BAASIK**) lietošanu savlaicīgai attīstības risku atpazīšanai

LU prof. Malgožata Raščevska

Seminārs izglītības iestāžu, kas īsteno pirmsskolas programmas, vadītājiem, vadītāju vietniekiem un valstspilsētu un novadu izglītības pārvalžu speciālistiem pirmsskolas izglītības jautājumos
2022. gada 25. novembrī, 10.50-11.10

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

BAASIK pētnieku un ekspertu komanda

Latvijas Universitātes Pedagoģijas, Psiholoģijas un mākslas fakultāte: :

Dr. psych. Malgožata Raščevska –
projekta zinātniskā vadītāja,
Dr. psych. Ieva Bite,
Dr. paed. Ineta Helmane,
Dr. paed. Dita Nīmante.
Dr. psych. Solvita Umbraško,
Mg. paed. Egija Laganovska,
Mg. med. Andra Vabale

Rīgas Stradiņa Universitāte:

Dr. med., prof. Ilze Grope,
Mg. sc. sal., ārsts-psihiatrs Nikita Bezborodovs (BKUS),
– Dr. med., otolaringologs Sandra Kuške (BKUS),
Dr. med., oftalmologs Sandra Valeiņa (BKUS).

Liepājas Universitāte:

Dr. med. Baiba Trinīte,
PhD. Gundega Tomele

BAASIK ekspertīzes grupa: dr. psych. Baiba Martinsone (klīniskais psihologs), Dr.med. Dace Gardovska (ārsts), Dr. paed. Agrita Tauriņa (pirmskolas izglītības iestādes vadītāja), Dr. psych. Evija Strika, Mg. psych. Svetlana Zaslavska un Sandra Ozoliņa (klīniskie psihologi), Mg. psych. Gundega Demidova, Mg.med. Laine Aigare (audiologopēds)

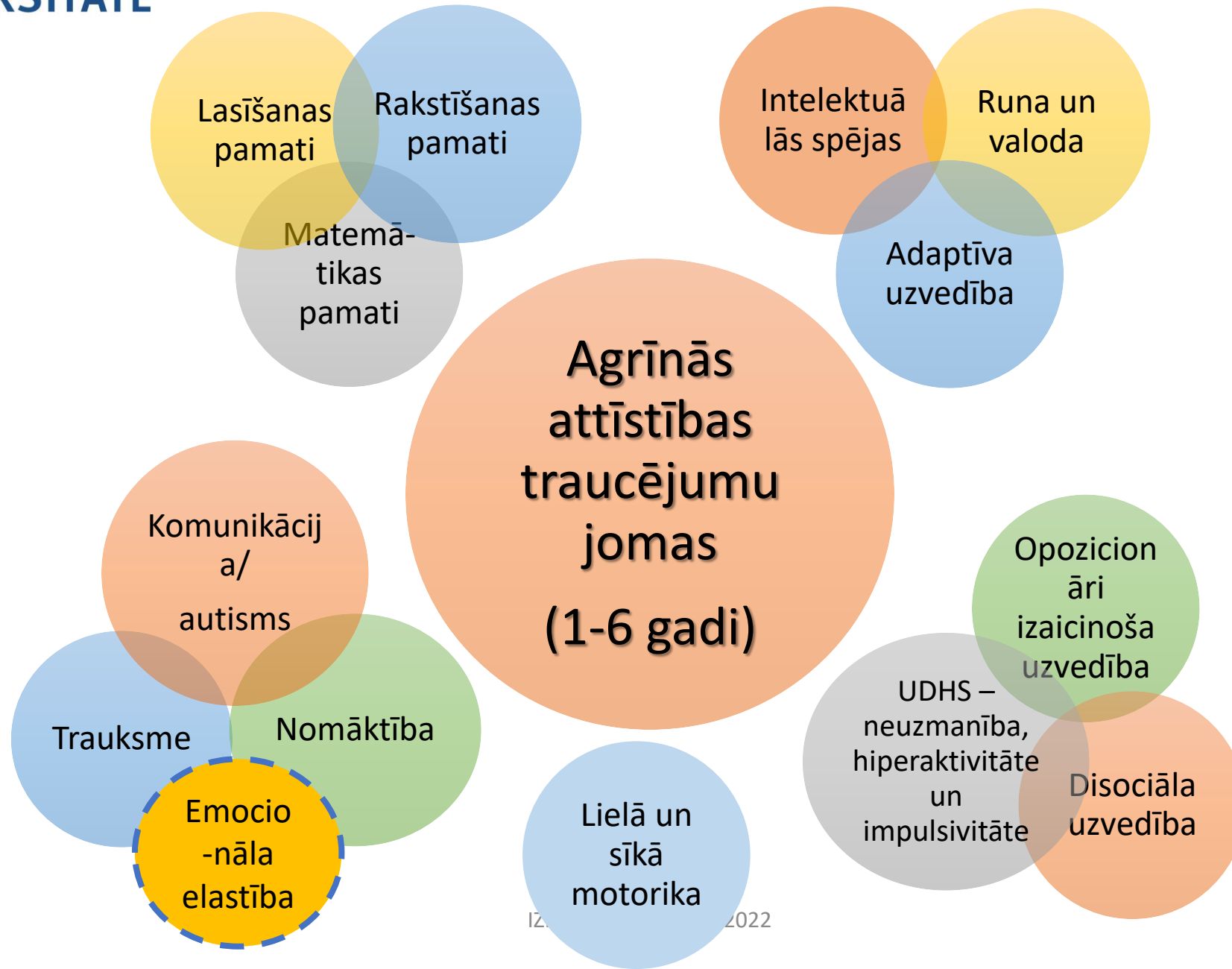

Kas ir un kas būs?

➤ Izveidots **e-vidē** Bērnu agrīnās attīstības skrīninga instrumentu komplekts – **BAASIK**, kas pēc normatīvo datu iegūšanas (plānā 2022.-2023. g.) kalpos šādiem mērķiem:

- Nodrošināt **ģimenes ārstus** ar ticamu un valīdu **skrīninga instrumentu** komplektu, kas ļautu **savlaicīgi atpazīt dažādus bērnu attīstības riskus** vecumā no 1 līdz 6 gadiem, saistībā ar SSK-10/11 traucējumu klasifikāciju.
- Nodrošināt **pirmskolas izglītības iestāžu personālu** (pirmskolas skolotājus, psihologus, logopēdus) ar zinātniski pamatotu informāciju *par bērna attīstību un individuālām vajadzībām*, lai uzreiz bez īpašas birokrātijas sāktu piemērot nepieciešamos atbalsta pasākumus, ja tiek konstatēti kādi attīstības riski.
- Radīt **lielāku drošības sajūtu vecākiem** par viņu bērnu kognitīvo, emocionālo un uzvedības attīstību.

Vecāku un Pirmskolas skolotāju aptauju paraugs

EMOCIJU IZPAUSMES UN EMOCIONĀLAS PROBLĒMAS

Instrukcija: Šajā sadaļā jums būs jānovērtē apgalvojumi, kas saistīti ar bērna emociju izpausmēm un iespējamajām emocionālajām grūtībām. Pie katra apgalvojuma lūdzam novērtēt, kā minētais rīcības vai izturēšanās apraksts izpaužas bērna uzvedībā, atzīmējot vienu no piedāvātajiem variantiem: "vienmēr", ja šāda uzvedība bērnam ir tipiska un novērojama vienmēr atbilstoši aprakstītajai situācijai, "bieži", ja šāda uzvedība bērnam ir diezgan izteikta, taču ir reizes, kad tā var neparādīties, "dažreiz", ja atsevišķās

situācijās bērnam šādu uzvedību var novērot, lai gan tā bērnam pārsvarā nav raksturīga, "nekad", ja jūs nekad neesat novērojuši, ka bērns tā izturētos vai rīkotos).

Centieties novērtēt jebkuru apgalvojumu, pat ja neesat pietiekami pārliecināts par savu vērtējumu. Ja neesat drošs par savu vērtējumu, ielieciet atzīmi arī pēdējā kolonnā "šaubos".

Emocionālā elastība	Vienmēr	Bieži	Dažreiz	Nekad	Šaubos
152. Atkarībā no situācijas var paust dažādas emocijas – prieku, apmierinātību, bailes un dusmas.	☐	☐	☐	☐	☐
153. Spēj ātri nomierināties pēc vilšanās.	☐	☐	☐	☐	☐
154. Pārsvarā ir apmierināts vai priecīgs.	☐	☐	☐	☐	☐
155. Ir aktīvs/enerģisks un labprāt iesaistās dažādās darbībās.	☐	☐	☐	☐	☐
156. Rada emocionāli atklāta bērna iespaidu, var skaidri redzēt, ko bērns šajā mirklī jūt.	☐	☐	☐	☐	☐

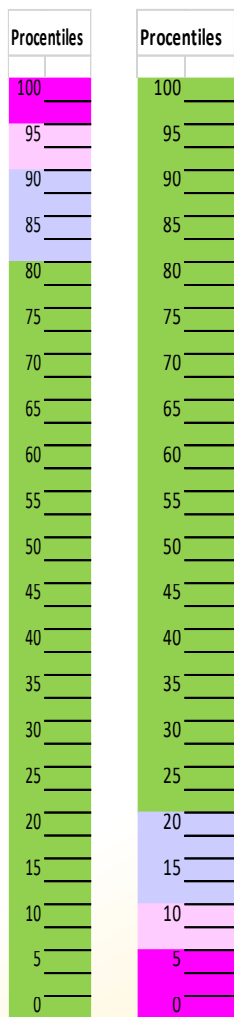
Ārsta aptaujas paraugs

C. Kustības (sīkā motorika) (komentārs – uz iepriekšējo vecumposmu attiecināmās vērtējamās prasmes ir slīpā drukā)

Vecums	Mērījums	Inf. iegūta no vecākiem	ARSTA novērojums	Pilnībā atbilst	Daļēji atbilst	Neatbilst	Slēdziens	Komentārs pie slēdziena
Ilg. 6 mēn.	▪ satver knaibļu tvērienā priekšmetus*	☐	☐	☐	☐	☐	☐ norma ☐ daļēja norma ☐ neatbilstība normai	
	▪ ar rādītājpirkstu pieskaras priekšmetu detaļām*	☐	☐	☐	☐	☐		
	▪ ja padot, tad atkārtoti met priekšmetus uz grīdas*	☐	☐	☐	☐	☐		
	▪ retāk nekā iepriekš ievieto priekšmetus mutē*	☐	☐	☐	☐	☐		
	▪ pilns plaukstas satvēriens priekšmetu turēšanai un darbībām ar priekšmetu*	☐	☐	☐	☐	☐		
	▪ liek piramīdas no 2–3 klucīšiem vai riņķiem *	☐	☐	☐	☐	☐		
	▪ ceļ torni no vismaz 3-4 klucīšiem *	☐	☐	☐	☐	☐		
	▪ velk keburainu līniju ar zīmuli	☐	☐	☐	☐	☐		
	▪ ievieto sīku priekšmetu pudelē	☐	☐	☐	☐	☐		
	▪ švīkā līnijas	☐	☐	☐	☐	☐		
▪ zīmē pēc parauga, piemēram, līniju vai aptuvenu apli	☐	☐	☐	☐	☐			

Individuāli vadāms Bērnu spēju un prasmju tests un visu instrumentu rādītāju riska robežas

- 5. procentile (vai 95 procentīle) – augsts risks;
- 10. procentile (vai 90. procentīle) – paliels risks;
- 20 procentīle (vai 80. procentīle) – vidējs risks

- Jebkura šī riska līmeņa gadījumā uzreiz būtu jāiedarbina skaidri definēta atbalsta pasākumu sistēma, kas turpmākā projekta gaitā būtu jāizstrādā un jānodrošina ar nepieciešamajiem resursiem;
- Bērniem, kam skrīninga rezultātā ir konstatēts augsts attīstības risks (zem 5. vai virs 95. procentīles), tiem ģimenes ārsts nozīmē padziļinātu izpēti.

Pamatuzdevums: Tagad, lūdzu, šeit mekle zivtiņas.
(LAIKS: 25 sek.) uzskaitē automatizācija - pareizas zivtiņas un nepareizi pieskārieni. Bērniem palīdz ar pareizām zivtiņām. Laika uzskaitē sākas ar pirmo atbildi.

3. uzdevums. Parādi, kas aug mežā! Kā to sauc?
(Vērtēšana: 0 - nepareizi, 1 - norāda uz pareizo atbildi, bet nenosauc, 2 - norāda uz pareizo atbildi un nosauc)

3.2. daļa. Instrukcija: Lasi šos mazos burtus!
(Pārtraukšana - trīs lasīšanas vienībās pēc kārtas iegūti 0 punkti. Vērtējums - 0,1. Uzmaniību - ar pieskārienu atzīmē nepareizi nosauktos burtus. Klūda ir gan nepareizi nosaukts burts, gan kādas liekas skapas plevēnošana tam.)

a p c t r
e b z f d

5. uzdevums. Saliec veselu attēlu!
(Vērtēšana: 0 - nepareizi, 1 - saliek nepareizi, bet pats labo, 2 - saliek pareizi)

Pirmskolas skolotāja aptauja

Riska līmenis - pārāk zems rādītājs

Zem 5.proc.	10. proc.	20. proc.	Nav risks

Motorā koordinācija	Lielā motorika		Rekom.
	Sīkā motorika		Rekom.
Kognitīvas spējas	Verbālā izpratne		Rekom.
	Vizuāla uztvere un domāšana		Rekom.
	Atmiņa	nemēra	Rekom.
	Apstrādes ātrums/uzmanība	nemēra	Rekom.
Valoda un runa	Receptīva valoda		Rekom.
	Ekspresīva valoda		Rekom.
	Skaņu izruna		Rekom.
	Runas plūdums		Rekom.
Adaptīva uzvedība	Praktiskas prasmes		Rekom.
	Pašregulācija		Rekom.
	Sociālas prasmes		Rekom.

Bērna spēju un prasmju tests

Riska līmenis - pārāk zems rādītājs

Zem 5.proc.	10. proc.	20. proc.	Nav risks

	Verbālā izpratne	Kognitīvas spējas
	Vizuāla uztvere un domāšana	
	Atmiņa	
	Apstrādes ātrums/uzmanība	
	Receptīva valoda	Valoda un runa
	Ekspresīva valoda	
	Skaņu izruna	
	Runas plūdums	

Pirmskolas skolotāja aptaujas un Bērnu spēju un prasmju testa rādītāju kopsavilkums

Pirmskolas skolotāja aptaujas un Bērnu spēju un prasmju testa rādītāju kopsavilkums

Pirmskolas skolotāja aptauja				Bērna spēju un prasmju tests							
Emocionāla elastība*			Rekom.								
Lasīšanas pirmsākuma prasmes			Rekom.	Rekom.		Lasīšanas pirmsākuma prasmes					
Matemātika			Rekom.	Rekom.		Matemātika					
Rakstīšanas pirmsākuma prasmes			Rekom.	Rekom.		Rakstīšanas pirmsākuma prasmes					
Riska līmenis - pārāk augsts rādītājs											
<table border="1"> <tr> <td>Virs 95.proc.</td> <td>90. proc.</td> <td>80.proc.</td> <td>Nav riska</td> </tr> </table>				Virs 95.proc.	90. proc.	80.proc.	Nav riska				
Virs 95.proc.	90. proc.	80.proc.	Nav riska								
Autisms	Komunikācija		Rekom.								
	Specifiskas		Rekom.								
Uzvedības grūtības	Opozicionāra		Rekom.								
	Asociāla uzvedība		Rekom.								
UDHS	Neuzmanība		Rekom.								
	Hiperaktivitāte un impulsivitāte		Rekom.								
Emocionālas problēmas*	Trauksme		Rekom.								
	Nomāktība		Rekom.								

Ārsta aptauja

Riska līmenis - rādītāju atbilstība normai		
netabīlība normai	daļēja norma	norma

Ārsta vērtētās ar Vecāku un Pirmskolas skolotāja un Bērnu spēju testa nesaistītās jomas

Riska līmenis - rādītāju atbilstība normai		
netabīlība normai	daļēja norma	norma

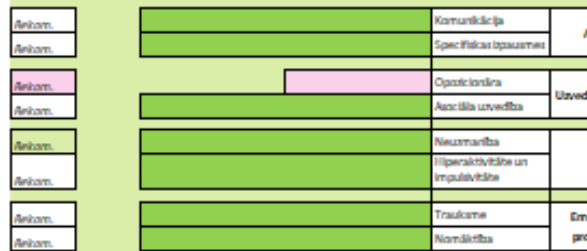

Vecāku aptauja

Riska līmenis - pārāk zems rādītājs			
Nav rīku	20. proc.	10. proc.	Zem 5. proc.

Riska līmenis - pārāk augsts rādītājs			
Nav rīku	80. proc.	90. proc.	Virs 95. proc.

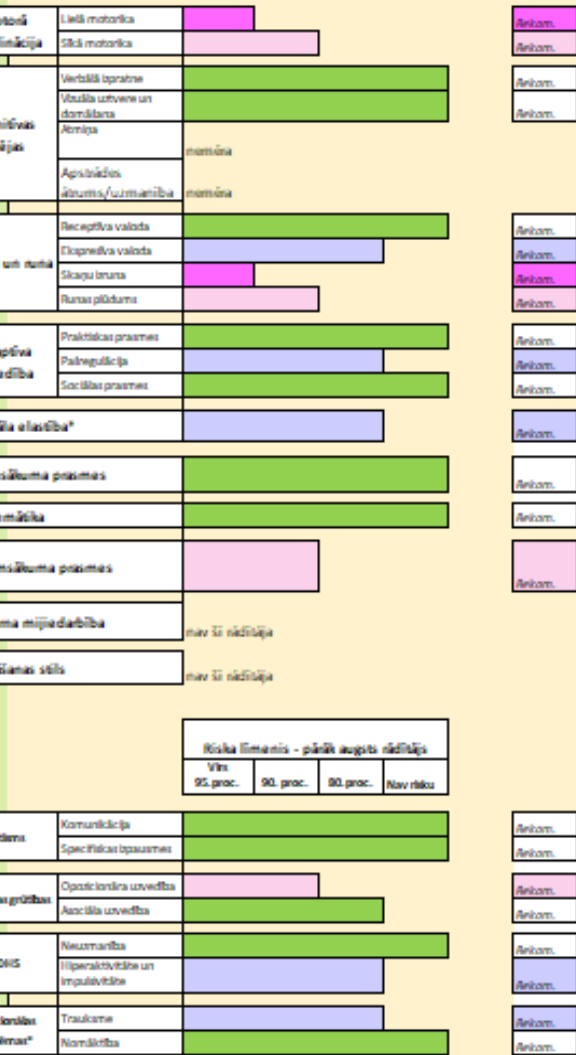

Neatkarīgā jaucējumi

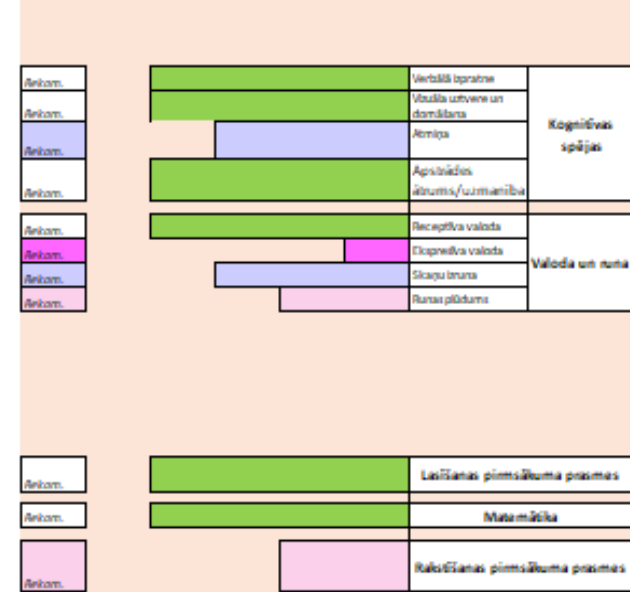
Pirmskolas skolotāja aptauja

Riska līmenis - pārāk zems rādītājs			
Zem 5. proc.	10. proc.	20. proc.	Nav rīku

Bērnu spēju un prasmju tests

Riska līmenis - pārāk zems rādītājs			
Zem 5. proc.	10. proc.	20. proc.	Nav rīku

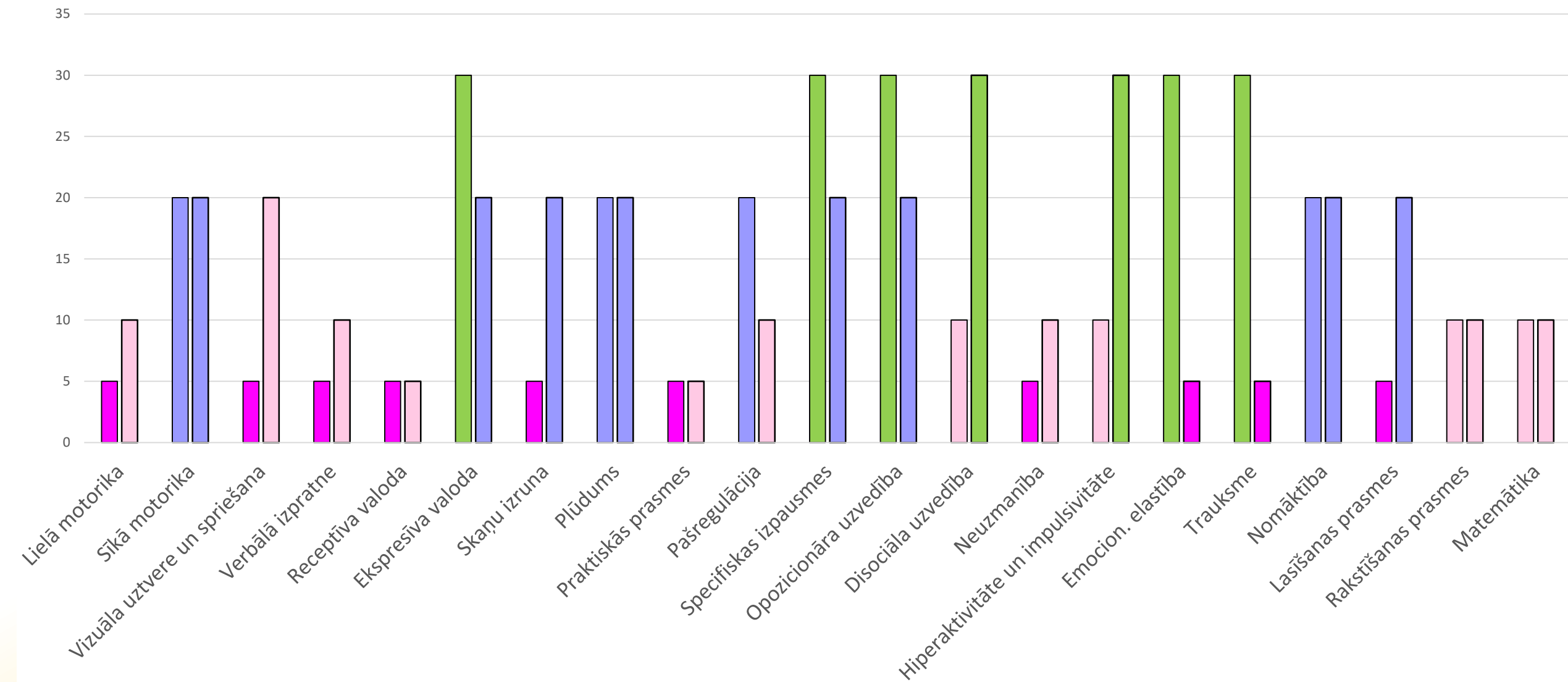

BAASIK skalu uzticamība/ticamība

- Skrīninga instrumentiem vēlamā skalu ticamība ir virs 0,75;
- BAASIK 2. versijas VA, PSA un BSPT skalām sešās vecumgrupās (kopā aprēķināti ap 180 koeficientiem)
 - 89% gadījumos ticamība bija virs 0,80,
 - 8% skalām ticamība bija robežās no 0,75-0,79
 - 3% starp 0,60 – 0,74 (šīs skalas tiek papildinātas ar citiem alternatīviem pantiem)
- Ārstu aptaujā tiks izmantota cita tipa skala – sasniegtais, vecumam atbilstošo, atskaites punktu (milestones) skaits (virs 75%) jeb ārsta individuāls slēdziens.
- Svarīgi piebilst, ka ārsti, izdarot slēdzienu par bērna attīstību noteiktā jomā, izmantoja savu **individuālo pieeju šo iegūto punktu apsvēršanā.**

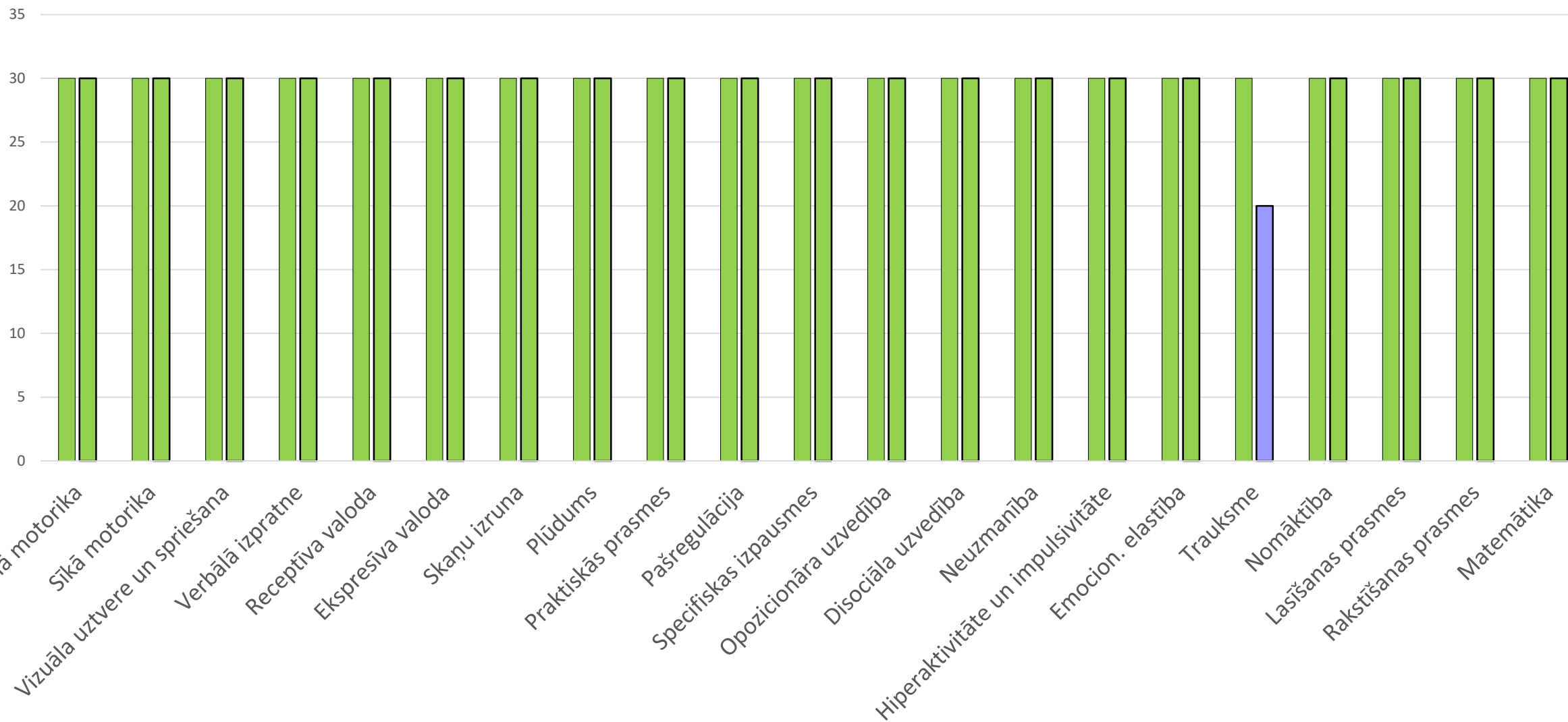

Vecāku un Pirmskolas skolotāju aptaujas rādītāju salīdzinājums ar riska robežām B1 bērnam

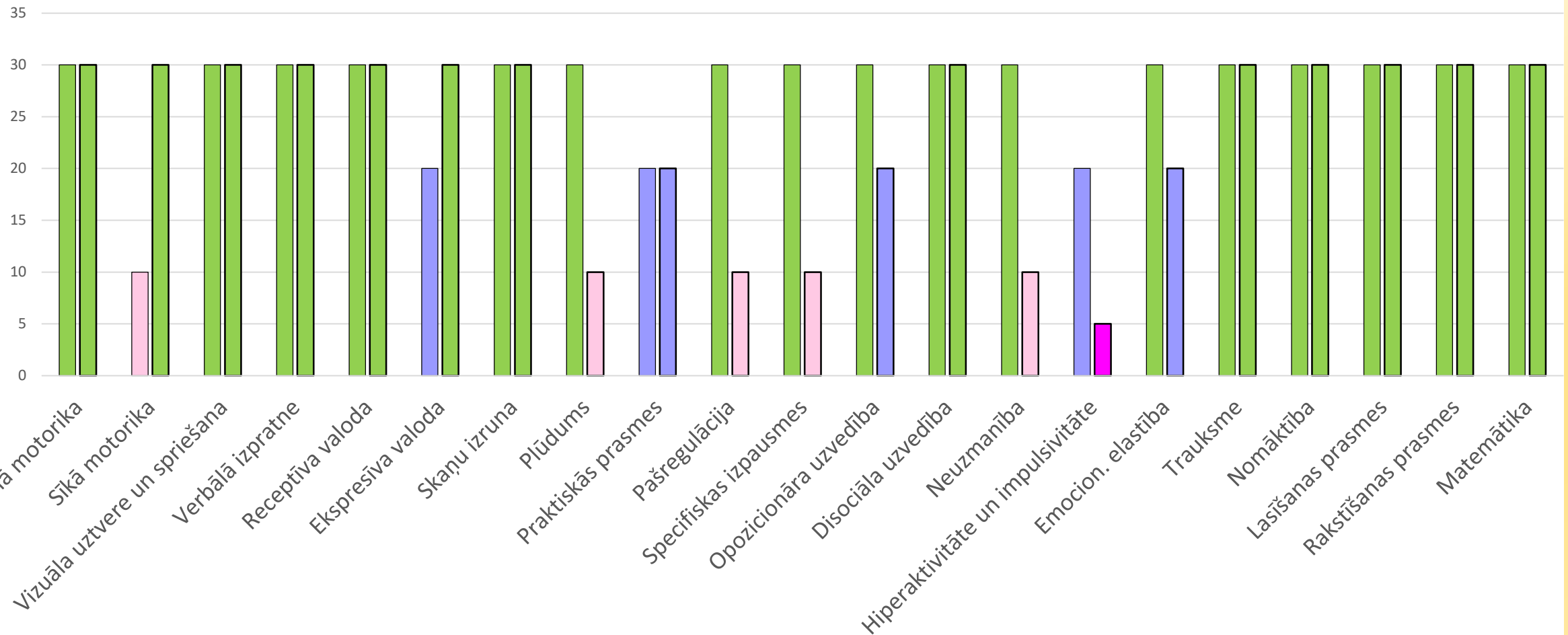

Vecāku un Pirmskolas skolotāju aptaujas rādītāju salīdzinājums ar riska robežām B1 bērnam

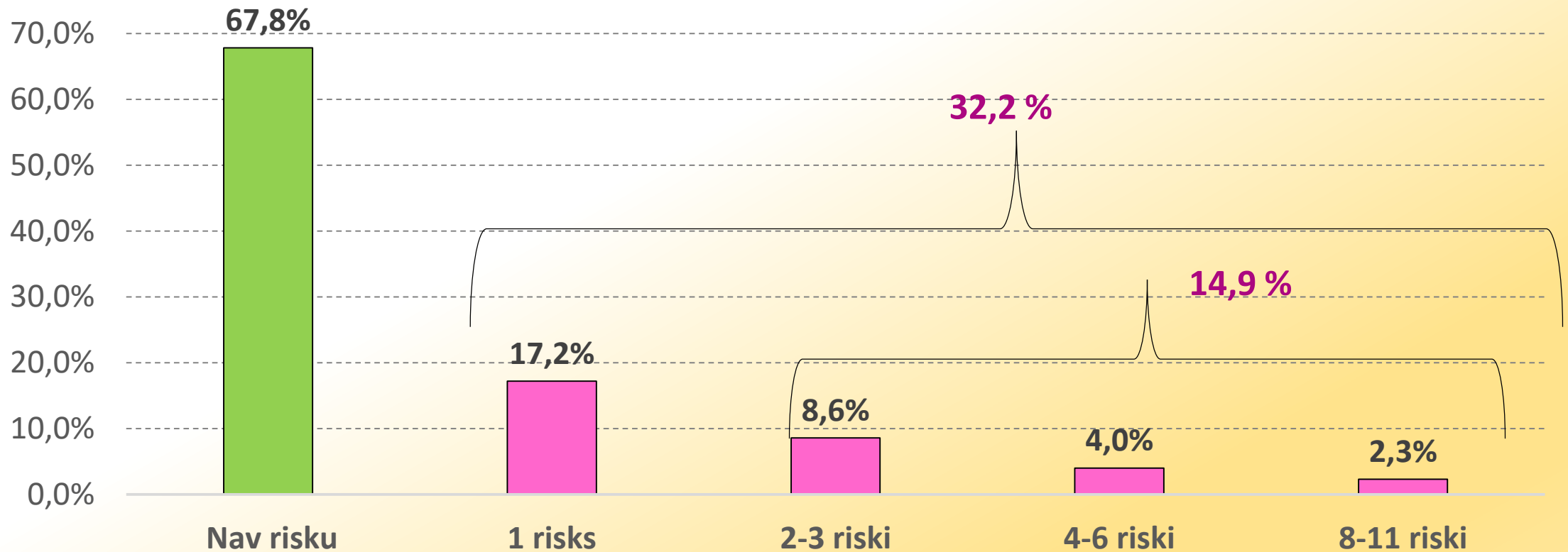

Vecāku un Pirmskolas skolotāju aptaujas rādītāju salīdzinājums ar riska robežām B1 bērnam

Sešgadīgo bērnu skaits procentos ar noteikto attīstības risku jomu (kopskaitā 21) skaitu zem 5. vai virs 95. procentīles pēc Vecāku aptaujas rādītāju rezultātiem

Paldies pašvaldībām!!

Projekta sākumā un tagad ir liela speciālistu atsaucība piedalīties BAASIK projektā

Projekta pirmajā posmā (2021. gads nov. – 2022. gads sept.) BAASIK lietošanu apguva **ap 100 pedagogiem**

Projekta plānotajā otrajā posmā (2022 g. ? – 2023. ?) jau uz BAASIK lietošanas apguves kursiem ir pieteikušies **kopā 290 speciālisti** (vēl netiek reģistrēti, kamēr projekts nav sācies)

- 152 psihologi
- 138 logopēdi/audiologopēdi
- ārstu grupas komplektēšana vēl ir plānā sadarbībā ar Latvijas Ārstu biedrību

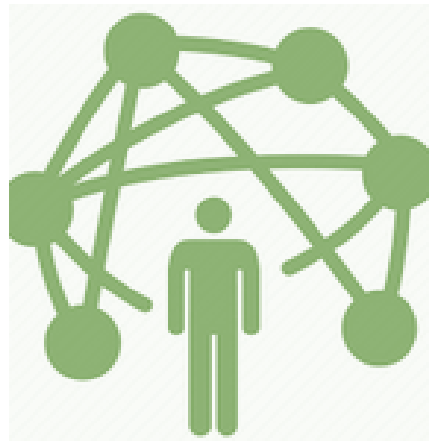
- **Pats svarīgākais** ir pēc attīstības risku atpazīšanas tūlīt nodrošināt **bērna vajadzībām atbilstošus** atbalsta pasākumus/intervences.
- Šim nolūkam ir **nepieciešams daudz vairāk izstrādātu atbalsta materiālu un intervenšu programmu**
- Tas plānots kā PKC rosinātais **2023.-2024. gada ESF fonda projekta uzdevums.**

Apkoposim ieguvumus no BAASIK sistēmas vai agrīnās prevencijas ieviešanas

- **Bērni – veiksmīgāka vispārīgā attīstība, izteikti mazāk problēmu turpmākos vecumposmos**
- **Latvijas sabiedrība:**
 - Tiks nodrošināta efektīva bērnu attīstības risku atpazīšana un savlaicīga atbalsta sniegšana, veidojot psiholoģiski labklājīgāku sabiedrību un nozīmīgi ietaupot valsts līdzekļus
- **Bērnu vecāki:**
 - jutīsies drošāki par saviem bērniem, jo viņi saņems kvalitatīvu mentālās veselības aprūpi
 - vairāk iesaistīsies dialogā ar ārstiem, pedagogiem un citiem speciālistiem, jo ticēs, ka viņu bērniem tiks palīdzēts vislabākā veidā.
- **Ģimenes ārsti:**
 - Varēs pilnā mērā īstenot viņiem uzliktos pienākumus bērnu attīstības monitorēšanā un savlaicīgi nozīmēt nepieciešamās intervences.
- **Pirmsskolas skolotāji:**
 - Varēs agrīni atpazīt bērna specifiskās vajadzības un atbilstīgi sniegt atbalstu individualizētas mācību pieejas veidā
- **Psihologi:**
 - Varēs ietaupīt laiku un veikt vispusīgas psiholoģiskas izpētes tikai tiem bērniem, kuriem tas patiešām ir nepieciešams un vairāk iesaistīties individuālu atbalsta pasākumu izstrādē. Pirms padziļinātas izpētes jau būs zināms iespējamais risku jomu spektrs.
- **Logopēdi/audiologopēdi:**
 - Varēs iesaistīties agrīnākā stadijā bērnu valodas un runas attīstības problēmu mazināšanā, sniedzot daudz plašākam bērnu lokam arī atbilstīgos ieteikumus skolotājiem un vecākiem.

**Paldies par uzmanību –
aicinām jūs aktīvi līdzdarbību
BAASIK projektā!**

**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**